

**ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
"КНИЖКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
імені ІВАНА ФЕДОРОВА"**

**КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК
ТЕРМІНІВ З УДК**

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
"КНИЖКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ
імені ІВАНА ФЕДОРОВА"

КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК
ТЕРМІНІВ З УДК

Київ 2011

УДК 025.45УДК(038)

ББК 78.37я2

К68

Схвалено Вченою радою Книжкової палати України
(протокол № 8 від 28 липня 2011 року)

Головний редактор:

д-р техн. наук, проф. М. І. Сенченко

Відповідальна за видання:

Н. О. Петрова

Укладачі:

М. Й. Ахвердова, Т. Е. Калініна, Н. І. Коханевська, Ю. О. Набхан, Н. М. Чунакова

Короткий тлумачний словник термінів з УДК / [уклад.: М. Й. Ахвердова та ін.] ;
К68 Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — К. : Кн. палата
України, 2011. — 36 с.

ISBN 978-966-647-176-8

Короткий тлумачний словник містить 125 термінологічних статей з УДК.

Словник розроблено для уніфікації україномовної термінології з УДК, сприяння оволодінню цією термінологією та орієнтуванню у методичному апараті таблиць УДК.

Видання призначене для розробників і користувачів УДК, а також фахівців, які вивчають класифікаційні системи.

УДК 025.45УДК(038)

ББК 78.37я2

ISBN 978-966-647-176-8

© Книжкова палата України, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З УДК.....	5
АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ.....	23
АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	27

ПЕРЕДМОВА

Україномовних тлумачних словників з термінології класифікаційних систем загалом та Універсальної десятикової класифікації (УДК) зокрема, на жаль, не існує. Окремі терміни включено в "Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології" Стрішенець Н., але в ньому не подано їхніх тлумачення.

Ознайомлення з науковими статтями, опублікованими в українських виданнях, підручниками з бібліографознавства і бібліотечної справи тощо показує, що в деяких випадках спостерігається суттєва розбіжність в українській термінології. Це, безсумнівно, перешкоджає спілкуванню розробників і користувачів УДК.

До появи україномовних таблиць УДК в Україні використовували російськомовні таблиці та відповідно російську термінологію. Системного розвитку та удосконалення українська термінологія з УДК набула під час підготування першого та другого видань національного еталона УДК. Відтоді виникла нагальна необхідність у підготуванні довідкового видання, у якому було б уніфіковано саме цю термінологію. Таким виданням став "Короткий тлумачний словник термінів з УДК", розроблений Книжковою палатою України.

Короткий словник містить 125 термінологічних статей. Термінологічна стаття складається з таких елементів: порядковий номер; термін або термінологічне словосполучення українською мовою (виділені грубим шрифтом); синоніми терміна, аббревіатури тощо (виділені курсивом і подані після терміна); тлумачення терміна; посилання на взаємопов'язані терміни (виділені курсивом і подані після тлумачення терміна); еквіваленти терміна англійською та російською мовами. Українські терміни з тлумаченнями розміщено за алфавітом, а також подано алфавітно-предметні покажчики їхніх іншомовних еквівалентів.

Під час підготування словника терміни розглядалися у контексті УДК, тому тлумачення деяких з них можуть не відповідати загальноприйнятим.

Створення україномовного словника термінів з УДК допоможе систематизаторам оволодіти професійною термінологією та краще орієнтуватись у методичному апараті таблиць.

КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З УДК

№	Український термін Тлумачення	Англійський еквівалент	Російський еквівалент
1	Актуалізація інформації Сукупність операцій з підтримання інформаційної бази у стані, що відображає всі зміни об'єкта на поточний момент часу	Information updating / actualization	Актуализация информации
2	Актуалізація УДК Підтримання класифікаційної системи відповідно до сучасного стану знань та потреб інформаційної діяльності за допомогою регулярного введення змін і доповнень в еталонну базу даних	UDC updating / actualization	Актуализация УДК
3	Алфавітне підрозділення Доповнення індексу УДК термінами, власними назвами або абрєвіатурами для конкретизування понять <i>Див. також Деталізація індексу</i>	Alphabetic(al) extension / subdivision / specification	Алфавитное подразделение
4	Алфавітно-предметний покажчик Перелік за алфавітом основних понять, що входять до класів класифікаційної системи, із зазначенням відповідного індексу (коду) класу та аспекту	Alphabetic(al) subject index, ABC index, A-Z index	Алфавитно-предметный указатель
5	Аналітико-синтетична класифікація Інформаційна класифікація, яка передбачає створення комбінованих класів під час індексування	Analytic-synthetic classification	Аналитико-синтетическая классификация

6	Аспектна класифікація Класифікаційна система, в якій одне й те саме поняття може бути відображено в кількох класах залежно від аспекту його розгляду	Aspect classification	Аспектная классификация
7	Аспектне посилання Див. <i>Посилання (2)</i>	Aspect reference	Аспектная ссылка
8	Астериск <i>Зірочка</i> Знак *, за допомогою якого до індексів УДК приєднуються нотації, запозичені з інших класифікацій Див. також <i>Запозичена нотація</i>	Asterisk	Астериск
9	Ведення УДК Внесення в записи класів еталонної бази змін та доповнень, яких зазнали різні галузі знання	UDC maintenance	Ведение УДК
10	Визначник Індекс допоміжного класу УДК	Auxiliary	Определитель
11	Вилучений клас Клас таблиці, який втратив свою актуальність. В еталонних таблицях повідомлення про вилучений клас супроводжується посиланням на клас, що заміщує вилучений	Cancelled class	Исключенный класс
12	Відношення Процес об'єднання за допомогою знака : (двокрапка) різних класів для утворення складеного індексу з якісно новими (порівняно з вихідними) ознаками Див. також <i>Двокрапка</i>	Relation	Отношение
13	Галузева класифікація <i>Спеціалізована класифікація</i>	Specialized classification,	Отраслевая классификация

	Класифікаційна система, яка охоплює окремий предмет, дисципліну або групу дисциплін	special subject classification	
14	Галузева робоча таблиця (схема) УДК Див. <i>Галузева таблиця УДК, Робоча таблиця (схема) УДК</i>	UDC subject (specialized) application table / schedule / schema	Отраслевая рабочая таблица (схема) УДК
15	Галузева таблиця УДК Різновид скорочених таблиць УДК за певною галуззю (та суміжними з нею). Така таблиця містить прості і комбіновані класи, деталізований методично-посилальний апарат та алфавітно-предметний покажчик	UDC specialized table / schedule, UDC special subject table / schedule	Отраслевая таблица УДК
16	Галузь застосування класу Див. <i>Примітка (2)</i>	Scope note, SN	Область применения класса
17	Глибина індексу Ступінь деталізації індексу в цілому та його окремих елементів	Class number depth	Глубина индекса
18	Головний клас УДК Клас верхнього рівня Основної таблиці УДК. Головний клас є основним Див. також <i>Основний клас УДК</i>	UDC main class	Главный класс УДК
19	Граматика УДК <i>Граматичні засоби УДК, синтаксичні знаки УДК</i> Спеціальні символи, що використовуються для створення комбінованих індексів (знаки +, :, ::, /, *, [] тощо)	UDC grammar	Грамматика УДК
20	Двокрапка Знак :, за допомогою якого об'єднують різні класи для утворення складеного індексу з якісно новими	Colon	Двоеточие

	(порівняно з вихідними) ознаками Див. також <i>Відношення</i>		
21	Десяткова класифікація Ієрархічна класифікація, в якій кожний клас може поділятися на десять підпорядкованих класів (підкласів, розділів, підрозділів), і в якій для позначення класів кожного рівня застосовують індекси, що базуються на десяткових числах	Decimal classification	Десятичная классификация
22	Деталізація індексу (класу) Процес приєднання цифрових або літерних нотацій до існуючого індексу для позначення конкретніших понять	Class number detailing / developing / specification	Детализация индекса (класса)
23	Документ Носій інформації, зміст якої (його тема, поняття) підлягає індексуванню	Document	Документ
24	Допоміжний клас УДК Клас Допоміжної таблиці УДК. Допоміжні класи введено до складу УДК у вигляді таблиць загальних і спеціальних визначників	UDC auxiliary class	Вспомогательный класс УДК
25	Допоміжні таблиці УДК Складова частина таблиць УДК, в яких визначено правила створення комбінованих індексів та спеціальні знаки, які застосовують у таблицях. В УДК допоміжними є таблиці загальних та спеціальних визначників, а також таблиці спеціальних знаків (символів)	UDC auxiliary tables	Вспомогательные таблицы УДК
26	Елемент індексу Див. <i>Елемент комбінованого індексу</i>	Notation element	Элемент индекса

27	Елемент класу Предмет або поняття, що належить до класу і має притаманні саме цьому класу ознаки	Class element	Элемент класса
28	Елемент комбінованого індексу Частина комбінованого індексу, яка є окремим класом або визначником	Composite notation element	Элемент комбинированного индекса
29	Еталонні таблиці УДК Таблиці УДК, ведення, удосконалення і випуск яких здійснюється Консорціумом УДК (англійською мовою) та національними уповноваженими органами (національними мовами) в якості офіційного джерела відомостей про УДК	UDC standard tables / schedules	Эталонные таблицы УДК
30	Загальний визначник Визначник, який можна використовувати для створення складних індексів, приєднуючи їх до будь-яких класів Основної таблиці УДК	Common auxiliary	Общий определитель
31	Закріплення порядку Див. <i>Незворотне відношення</i>	Order fixing	Закрепление порядка
32	Залежний визначник Загальний визначник, який використовують лише в поєднанні з індексами класів Основної таблиці УДК	Dependent auxiliary	Зависимый определитель
33	Запис класу <i>Класифікаційна рубрика</i> Сукупність елементів класифікаційної таблиці, що відображує один клас класифікації. Запис класу складається з індексу, опису класу, може містити	Class entry / record	Запись класса

	методичні вказівки, примітки, приклади комбінування, посилання		
34	Запозичена нотація <i>Нотація не з УДК</i> Нотація, запозичена з інших авторитетних у певній галузі знань класифікацій. Нотацію класів запозиченої класифікаційної системи приєднують до індексу основного класу УДК за допомогою знака * <i>Див. також Астериск</i>	Non-UDC notation / subdivision	Заимствованное подразделение
35	Зірочка <i>Див. Астериск</i>	Asterisk	Звездочка
36	Змішана нотація <i>Див. Літерно-цифрова нотація</i>	Alphanumeric(al) notation	Смешанная нотація
37	Знаки УДК Набір символів, за допомогою яких з'єднують індекси класів для створення комбінованих індексів (синтаксичні знаки) та для позначення окремих категорій класів (розпізнавальні знаки)	UDC symbols / signs	Знаки УДК
38	Ієрархічна класифікація Інформаційна класифікація, в якій класи пов'язані між собою на основі принципу підпорядкованості (ієрархії)	Hierarchic(al) classification	Иєрархическая классификация
39	Ієрархічний ланцюг <i>Див. Класифікаційний ланцюг</i>	Hierarchic(al) chain	Иєрархическая цепь
40	Індекс <i>Код</i> Умове позначення класу засобами нотації класів, що відображає його місце у класифікаційній системі <i>Див. також Нотація</i>	Class number / mark	Индекс

41	Індексування документів Процес вираження змісту документів і пошукових запитів інформаційно-пошуковою мовою	Document indexing	Индексирование документов
42	Інформаційна класифікація Класифікація, яка слугує засобом індексування і пошуку інформації в інформаційних ресурсах	Information classification	Информационная классификация
43	Інформаційно-пошукова мова Формалізована штучна мова, призначена для індексування документів, інформаційних запитів та опису фактів з метою подальшого зберігання і пошуку	Information retrieval language	Информационно-поисковый язык
44	Каталожний індекс Класифікаційний індекс, призначений для зазначення місця документа в систематичному каталозі	Catalogue number	Каталожный индекс
45	Квадратні дужки Знак групування [ ], який використовують в усіх класах УДК для створення комбінованих індексів з метою конкретнішого позначення зв'язку між ними	Square brackets	Квадратные скобки
46	Клас <i>Підклас, розділ, підрозділ</i> Сукупність понять або предметів, об'єднаних за збігом однієї чи кількох ознак та позначених за допомогою цифрового вираження	Class	Класс
47	Класифікаційна ознака Елемент змісту поняття, який дає підстави для віднесення його до певного класу класифікаційної системи	Classification attribute	Классификационный признак

48	Класифікаційна рубрика Див. <i>Запис класу</i>	Classification heading	Классификационная рубрика
49	Класифікаційна система Див. <i>Класифікація</i>	Classification system	Классификационная система
50	Класифікаційна структура Сукупність відношень класів усіх рівнів ієрархії у класифікаційній системі	Classification structure	Классификационная структура
51	Класифікаційна таблиця Матеріальне (наочне) представлення класифікаційної системи, що включає нотацію класів	Classification table / schedule	Классификационная таблица
52	Класифікаційна формула Уніфікований порядок розміщення класифікаційних індексів, який визначає класифікаційне рішення Див. також <i>Фасетна формула</i>	Classification formula	Классификационная формула
53	Класифікаційне ділення Див. <i>Запис класу</i>	Classification division	Классификационное деление
54	Класифікаційний індекс Див. <i>Індекс</i>	Classification number / mark	Классификационный индекс
55	Класифікаційний ланцюг <i>Ієрархічний ланцюг</i> Послідовність безпосередньо підпорядкованих один одному класів класифікаційної системи	Classification chain	Классификационная цепь
56	Класифікаційний ряд Сукупність підпорядкованих класів класифікаційної системи	Classification array	Классификационный ряд
57	Класифікація Упорядкована за певним принципом сукупність понять, предметів, явищ, розподілених на класи. Структура класифікації зазвичай представлена у вигляді таблиць та схем	Classification	Классификация

58	Код <i>Див. Індекс</i>	Class number / mark	Код
59	Комбінаційна класифікація Класифікаційна система, в якій Основна таблиця доповнена Допоміжними таблицями, а класифікаційні індекси можна створювати за допомогою комбінування	Combinative classification	Комбинационная классификация
60	Комбінований індекс Класифікаційний індекс, утворений за допомогою комбінування індексів двох або більше класів (основних або допоміжних). Комбіновані індекси можуть бути складеними або складними <i>Див. також Складений індекс, Складний індекс</i>	Composite class number / notation	Комбинированный индекс
61	Комбінований клас Клас, що визначається за допомогою теоретико-множинної комбінації основних і/або допоміжних класів УДК та позначається комбінованим індексом	Composite class	Комбинированный класс
62	Комбінування двокрапкою <i>Див. Відношення</i>	Combination by colon	Комбинирование двоеточием
63	Комбінування індексів Процес поєднання індексів двох або більше класів за допомогою знаків УДК відповідно до методики індексування	Combining of class numbers	Комбинирование индексов
64	Консорціум УДК <i>УДКК</i> Міжнародна некомерційна організація, знаходиться у Нідерландах (м. Гаага), власник англомовного еталона УДК. Координує і контролює роботу з	UDC Consortium, UDCC	Консорциум УДК, УДКК

	ведення, удосконалення, перекладу (різними мовами), випуску та розповсюдження УДК		
65	Ланцюг Див. <i>Класифікаційний ланцюг</i>	Chain	Цепь
66	Лексика УДК Сукупність індексів, що позначають поняття, представлені в таблицях УДК	UDC vocabulary	Лексика УДК
67	Літерна нотація Нотація, в якій для позначення понять використовують тільки літери	Alphabetic(al) notation	Буквенная нотація
68	Літерно-цифрова нотація <i>Змішана нотація</i> Нотація, в якій для позначення понять використовують літери та цифри	Alphanumeric(al) notation	Буквенно-цифровая нотація
69	Майстер референс файл УДК <i>Майстер-файл УДК, МРФ</i> Міжнародна англomовна еталонна база даних УДК, інтелектуальна власність Консорціуму УДК. МРФ є середнім (стандартним) варіантом УДК	UDC Master Reference File, MRF	Мастер-файл УДК
70	Методична вказівка Див. <i>Примітка (1)</i>	Application note, AN	Методическое указание
71	Методичне рішення Індекс для поняття, відсутнього в таблицях УДК	Methodical example	Методическое решение
72	Навскісна риска Знак /, за допомогою якого комбінують індекси для позначення широкої теми або діапазону понять Див. також <i>Поширення індексів</i>	Slash, stroke	Косая черта

73	Національні таблиці УДК Еталонні таблиці УДК, які видають уповноважені органи національними мовами в якості офіційного джерела відомостей щодо УДК. У національні таблиці можна вводити комбіновані індекси, що відображають національні особливості у галузі історії, літератури, культури, релігії тощо	National (local) UDC tables / schedules	Национальные таблицы УДК
74	Незалежний визначник Загальний визначник, який можна використовувати як самостійний індекс УДК	Independent auxiliary	Независимый определитель
75	Незворотне відношення <i>Подвійне відношення, закріплення порядку, закріплення послідовності</i> Комбінування індексів двох або більше класів за допомогою з'єднання знаком подвійного відношення :: (подвійна двокрапка). Компоненти незворотного відношення не можна переставляти Див. також <i>Подвійна двокрапка</i>	Irreversible relation	Необратимое пересечение / отношение
76	Нотація <i>Нотаційна система</i> Система умовних позначень, сукупність символів (цифр, літер, знаків) та правил їхнього застосування для позначення класів та їхніх відношень у класифікаційній системі Див. також <i>Індекс</i>	Notation	Нотація
77	Нотація не з УДК Див. <i>Запозичена нотація</i>	Non-UDC notation / subdivision	Заемствованное подразделение
78	Опис класу <i>Текстова рубрика</i> Вираження змісту класу природною мовою	Class description	Описание класса

79	Основна таблиця УДК Таблиця УДК, що містить основні класи та сформовані на їхній основі комбіновані класи, які у сукупності охоплюють усі галузі знань	UDC main table	Основная таблица УДК
80	Основний індекс Індекс основного класу УДК у класифікаційній таблиці	Main class number	Основной индекс
81	Основний клас Клас Основної таблиці УДК, який подає певну загально визнану галузь знання. Основними є також усі класи прямого підрозділення без використання визначників і комбінування індексів	Main class	Основной класс
82	Паралельне підрозділення <i>Підрозділення за аналогією</i> Підрозділення класів на основі однакової ознаки з повторенням закінчення індексів у підпорядкованих класах	Parallel subdivision	Параллельное подразделение
83	Перенос Знак у записі вилученого класу, що вказує на індекс, в опис якого перенесено зміст текстової рубрики вилученого класу <i>Див. також Перенесення</i>	Hyphen	Перенос
84	Перенесення Переміщення змісту текстової рубрики вилученого індексу в опис іншого індексу <i>Див. також Перенос</i>	Replaced by ...	Перенесено в ...
85	Підпорядкований клас <i>Підклас</i> Клас, що підпорядковується іншому (більш загальному) класу	Subordinate class	Подчиненный класс

86	Підпорядковувальний клас <i>Надклас</i> Клас, що підпорядковує інші (конкретніші) класи	Superordinate class	Подчиняющий класс
87	Підрозділення за аналогією Див. <i>Паралельне підрозділення</i>	Subdivision by analogy	Подразделение по аналогии
88	Плюс Знак +, що з'єднує два або більше окремих (непослідовних) індексів УДК для позначення складної теми документа, яка не може бути виражена одним індексом Див. також <i>Приєднання індексів</i>	Plus	Плюс
89	Повний індекс Класифікаційний індекс, що покаже всі підрозділи каталогу, в якому відображається певний документ	Complete class number	Полный индекс
90	Подвійна двокрапка Знак незворотного відношення ::, що закріплює певний порядок двох або більше компонентів у складеному індексі Див. також <i>Незворотне відношення</i>	Double colon	Двойное двоеточие
91	Подвійне відношення Див. <i>Незворотне відношення</i>	Double relation	Двойное отношение
92	Показчик Див. <i>Алфавітно-предметний показчик</i>	Index	Указатель
93	Полічний індекс <i>Шифр зберігання</i> Класифікаційний індекс, що визначає місце зберігання документа у фонді	Shelf number	Полочный индекс

94	Поняття Складова частина теми, будь-яка одиниця думки, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності	Concept	Понятие
95	Посилання 1) Вказівка (у вигляді знака →) у записі класу щодо змістового зв'язку понять певного класу з поняттями іншого класу, індекс якого зазначається; 2) Аспектне посилання Вказівка (у вигляді знака →) у записі класу про те, що тема, яка індексується, має розглядатись не в цьому, а в іншому класі, індекс якого зазначається	Reference	Ссылка, отсылка
96	Поширення індексів Процес комбінування індексів за допомогою з'єднання їх знаком / (навіскісна риска) для позначення широкої теми або діапазону понять Див. також <i>Навіскісна риска</i>	Extension of class numbers	Распространение индексов
97	Предмет Див. <i>Тема</i>	Subject	Предмет
98	Присднання індексів Процес з'єднання за допомогою знака + (плюс), двох та більше окремих (непослідовних) індексів для позначення складної теми документа, яка не може бути виражена одним індексом Див. також <i>Плюс</i>	Addition (coordination) of class numbers	Присоединение индексов
99	Приклад комбінування Елемент класифікаційної рубрики, який є зразком комбінованих класів, розміщених у певному порядку	Example of combination	Пример комбинации

100	<p>Примітка 1) Методична вказівка Уточнювальні пояснення щодо змісту класу та рекомендації про його використання і засоби подальшого підрозділення</p> <p>2) Примітка щодо галузі застосування класу Уточнювальні пояснення щодо змісту класу, використання та розмежування з суміжними класами</p>	<p>Note 1) <i>Application note, AN</i> 2) <i>Scope note, SN</i></p>	<p>Примечание 1) <i>Методическое указание</i> 2) <i>Область применения класса</i></p>
101	<p>Просте відношення Див. <i>Відношення</i></p>	<p>Simple relation</p>	<p>Простое отношение</p>
102	<p>Простий індекс Класифікаційний індекс, що складається з коду одного класу, не з'єднаного з кодами інших класів</p>	<p>Simple class number / notation</p>	<p>Простой индекс</p>
103	<p>Пряме підрозділення Послідовний перехід від підпорядковувального класу до підпорядкованого в межах одного ієрархічного ланцюга простих класів</p>	<p>Direct subdivision</p>	<p>Прямое подразделение</p>
104	<p>Прямий індекс Будь-який простий або комбінований індекс, що позначає поняття, представлене в еталонних таблицях УДК</p>	<p>Direct class number</p>	<p>Прямой индекс</p>
105	<p>Робоча таблиця (схема) УДК Таблиця УДК, що містить вибрані класи еталонних таблиць УДК, розроблені комбіновані класи з деталізованим посиляльно-методичним апаратом та алфавітно-предметний показчик. Робочі таблиці забезпечують уніфікацію процесу індексування</p>	<p>UDC application table / schedule / schema</p>	<p>Рабочая таблица (схема) УДК</p>

106	Розпізнавальні знаки Див. <i>Знаки УДК</i>	Identification signs	Опознавательные знаки
107	Синтаксичні знаки Див. <i>Знаки УДК</i>	Syntactic(al) signs	Синтаксические знаки
108	Синтезування індексів Комбінування індексів за допомогою їхнього з'єднання знаком ' (апостроф), коли до одного індексу через апостроф приєднується закінчення іншого індексу того самого класу	Synthesis of class numbers	Синтезирование индексов
109	Синтетична класифікація Інформаційна класифікація, в якій формальні відношення між класами встановлюються під час індексування	Synthetic classification	Синтетическая классификация
110	Систематизація документів Представлення змісту документа у вигляді класифікаційного індексу	Document systematization	Систематизация документов
111	Складений індекс Комбінований індекс, утворений за допомогою з'єднання двох або більше індексів УДК синтаксичними знаками	Complex class number / notation	Составной индекс
112	Складний індекс Комбінований індекс, утворений за допомогою приєднання визначників до індексу	Compound class number / notation	Сложный индекс
113	Скорочені таблиці УДК Скорочений варіант стандартного видання таблиць УДК, що містить вибрані класи (може також містити методично-посилальний апарат, приклади комбінування, алфавітно-предметний покажчик). Скорочені	UDC abridged tables / schedules, UDC Summary	Сокращенные таблицы УДК

	таблиці за структурою відповідають еталону і відрізняються лише ступенем деталізації класів		
114	Спеціалізована класифікація Див. <i>Галузева класифікація</i>	Specialized classification	Специализированная классификация
115	Спеціальний визначник Визначник, який можна використовувати для створення індексів УДК тільки у межах підрозділів одного класу УДК	Special auxiliary	Специальный определитель
116	Таблиці УДК Див. <i>Універсальна десяткова класифікація</i>	UDC tables / schedules	Таблицы УДК
117	Тема <i>Предмет</i> Зміст документа, предмет дослідження (розгляду)	Subject	Тема
118	Термін <i>Термінологічне словосполучення</i> Слово або стале словосполучення, що застосовується для позначення понять певної науки, наукової дисципліни, галузі діяльності тощо	Term, terminological phrase	Термин, терминологическое словосочетание
119	Універсальна десяткова класифікація УДК Міжнародна багатомовна класифікаційна система, що об'єднує всі галузі знань в єдиній універсальній структурі із загальною десятковою нотацією. УДК представлено у вигляді таблиць	Universal Decimal Classification, UDC	Универсальная десятичная классификация, УДК
120	Універсальна класифікація Інформаційна класифікація, яка охоплює весь універсум знань	Universal classification	Универсальная классификация

121	Фасетна класифікація Аналітико-синтетична класифікація, в якій прості класи згруповано за незалежними фасетними ознаками, а складні класи утворюються способом комбінування класів з різних фасетних рядів	Facet(ed) classification	Фасетная классификация
122	Фасетна ознака Будь-яка з класифікаційних ознак, що використовується для групування понять у фасетні ряди	Facet attribute	Фасетный признак
123	Фасетна структура Класифікаційна структура, в якій класи утворюються за допомогою поділу за декількома фасетними ознаками	Facet(ed) structure	Фасетная структура
124	Фасетна формула Усталений порядок перелічення фасетних ознак під час опису класу фасетної структури Див. також <i>Класифікаційна формула</i>	Facet formula	Фасетная формула
125	Цифрова нотація Нотація, в якій для позначення понять використовують тільки цифри	Numeric(al) notation	Цифровая нотация

АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

ABC index.....	4	Classification structure.....	50
Addition (coordination) of class numbers	98	Classification system.....	49
Alphabetic(al) extension / subdivision / specification	3	Classification table / schedule.....	51
Alphabetic(al) notation	67	Colon.....	20
Alphabetic(al) subject index	4	Combination by colon.....	62
Alphanumeric(al) notation.....	36, 68	Combinative classification	59
AN	70, 100	Combining of class numbers.....	63
Analytic-synthetic classification.....	5	Common auxiliary.....	30
Application note	70, 100	Complete class number	89
Aspect classification	6	Complex class number / notation ..	111
Aspect reference	7	Composite class.....	61
Asterisk.....	8, 35	Composite class number / notation	60
Auxiliary.....	10	Composite notation element.....	28
A-Z index.....	4	Compound class number / notation	112
Cancelled class	11	Concept	94
Catalogue number.....	44	Decimal classification	21
Chain	65	Dependent auxiliary	32
Class	46	Direct class number.....	104
Class description.....	78	Direct subdivision	103
Class entry / record.....	33	Document indexing.....	41
Class element	27	Document systematization	110
Class number depth	17	Document.....	23
Class number detailing / developing / specification.....	22	Double colon.....	90
Class number / mark.....	40, 58	Double relation.....	91
Classification	57	Example of combination	99
Classification array.....	56	Extension of class numbers.....	96
Classification attribute.....	47	Facet attribute.....	122
Classification chain.....	55	Facet formula	124
Classification division	53	Facet(ed) classification.....	121
Classification formula.....	52	Facet(ed) structure.....	123
Classification heading.....	48	Hierarchic(al) chain.....	39
Classification number / mark.....	54	Hierarchic(al) classification	38
		Hyphen.....	83

Identification signs	106	Stroke	72
Independent auxiliary	74	Subdivision by analogy	87
Index	92	Subject	97, 117
Information classification	42	Subordinate class	85
Information retrieval language	43	Superordinate class	86
Information updating / actualization	1	Syntactic(al) signs	107
Irreversible relation	75	Synthesis of class numbers	108
Local UDC tables / schedules	73	Synthetic classification	109
Main class number	80	Term	118
Main class	81	Terminological phrase	118
Methodical example	71	UDC	119
MRF	69	UDC abridged tables / schedules ..	113
National UDC tables / schedules	73	UDC application table / schedule / schema	105
Non-UDC notation / subdivision	34, 77	UDC auxiliary class	24
Notation element	26	UDC auxiliary tables	25
Notation	76	UDCC	64
Note	100	UDC Consortium	64
Numeric(al) notation	125	UDC grammar	19
Order fixing	31	UDC main class	18
Parallel subdivision	82	UDC main table	79
Plus	88	UDC maintenance	9
Reference	95	UDC Master Reference File	69
Relation	12	UDC special subject table / schedule ..	15
Replaced by	84	UDC specialized table / schedule ..	15
Scope note	16, 100	UDC standard tables / schedules	29
Shelf number	93	UDC subject (specialized) application table / schedule / schema	14
Simple class number / notation	102	UDC Summary	113
Simple relation	101	UDC symbols / signs	37
Slash	72	UDC tables / schedules	116
SN	16, 100	UDC updating / actualization	2
Special auxiliary	115	UDC vocabulary	66
Special subject classification	13	Universal classification	120
Specialized classification	13, 114	Universal Decimal Classification	119
Square brackets	45		

АЛФАВИТНО-ПРЕДМЕТНЫЙ ПОКАЖЧИК РОСИЙСКИХ ТЕРМИНОВ

Актуализация информации..... 1	Информационная	
Актуализация УДК..... 2	классификация..... 42	
Алфавитное подразделение 3	Информационно-поисковый	
Алфавитно-предметный	язык 43	
указатель..... 4	Исключенный класс 11	
Аналитико-синтетическая	Каталожный индекс 44	
классификация 5	Квадратные скобки 45	
Аспектная классификация 6	Класс..... 46	
Аспектная ссылка 7	Классификационная рубрика 48	
Астериск 8	Классификационная система..... 49	
Буквенная нотация..... 67	Классификационная структура ... 50	
Буквенно-цифровая нотация..... 68	Классификационная таблица 51	
Ведение УДК..... 9	Классификационная формула 52	
Вспомогательные таблицы УДК .. 25	Классификационная цепь 55	
Вспомогательный класс УДК..... 24	Классификационное деление 53	
Главный класс УДК..... 18	Классификационный индекс 54	
Глубина индекса 17	Классификационный признак 47	
Грамматика УДК 19	Классификационный ряд 56	
Двоеточие 20	Классификация 57	
Двойное двоеточие 90	Код..... 58	
Двойное отношение..... 91	Комбинационная классификация... 59	
Десятичная классификация..... 21	Комбинирование двоеточием..... 62	
Детализация индекса (класса) 22	Комбинирование индексов..... 63	
Документ 23	Комбинированный индекс..... 60	
Зависимый определитель 32	Комбинированный класс 61	
Заемствованное	Консорциум УДК 64	
подразделение 34, 77	Косая черта 72	
Закрепление порядка 31	Лексика УДК 66	
Запись класса 33	Мастер-файл УДК 69	
Звездочка 35	Методическое решение..... 71	
Знаки УДК..... 37	Методическое указание 70, 100	
Иерархическая классификация..... 38	Национальные таблицы УДК..... 73	
Иерархическая цепь..... 39	Независимый определитель 74	
Индекс 40	Необратимое отношение /	
Индексирование документов..... 41	пересечение..... 75	

Нотация.....	76	Распространение индексов.....	96
Область применения		Синтаксические знаки	107
класса.....	16, 100	Синтезирование индексов	108
Общий определитель.....	30	Синтетическая классификация ..	109
Описание класса	78	Систематизация документов	110
Опознавательные знаки.....	106	Сложный индекс	112
Определитель	10	Смешанная нотация	36
Основная таблица УДК.....	79	Сокращенные таблицы УДК	113
Основной индекс	80	Составной индекс.....	111
Основной класс	81	Специализированная	
Отношение	12	классификация.....	114
Отраслевая классификация	13	Специальный определитель	115
Отраслевая рабочая таблица		Ссылка.....	95
(схема) УДК	14	Таблицы УДК	116
Отраслевая таблица УДК.....	15	Тема	117
Отсылка	95	Термин.....	118
Параллельное подразделение	82	Терминологическое	
Перенесено в	84	словосочетание	118
Перенос.....	83	УДК	119
Плюс	88	УДКК.....	64
Подразделение по аналогии.....	87	Указатель	92
Подчиненный класс	85	Универсальная десятичная	
Подчиняющий класс.....	86	классификация.....	119
Полный индекс	89	Универсальная классификация ..	120
Полочный индекс.....	93	Фасетная классификация.....	121
Понятие.....	94	Фасетная структура.....	123
Предмет	97	Фасетная формула.....	124
Пример комбинации	99	Фасетный признак.....	122
Примечание	100	Цепь	65
Присоединение индексов.....	98	Цифровая нотация.....	125
Простое отношение	101	Элемент индекса	26
Простой индекс	102	Элемент класса	27
Прямое подразделение	103	Элемент комбинированного	
Прямой индекс	104	индекса	28
Рабочая таблица (схема) УДК	105	Эталонные таблицы УДК	29

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белоозеров В. Н. Термины и определения основных понятий теории УДК // НТИ . Серия 1 : орг. и методика работы . — 2007. — № 10.— С. 9—15.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2009. — 1736 с.
3. Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики / Г. М. Швецова-Водка (керівник), Г. В. Сілкова [та ін.]. — К. : Кн. палата України, 1998. — 116 с.
4. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів : підручник / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. — К. : Вікар, 2003. — 328 с.
5. Російсько-український словник та українсько-російський словник / упоряд. та голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2008. — 1848 с.
6. Стандарты по библиотечному делу и библиографии / сост. : В. М. Владимірова [и др.]; Гос. стандарты Союза ССР. — М. : Изд-во стандартов, 1985. — 279 с.
7. Стрішенець Н. Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології / Н. Стрішенець. — К. : НБУВ, 2004. — 328, [1] с.
8. Термінологічна робота. Словник термінів. Частина 1. Теорія та використання (ISO 1087-1:2000, IDT) : ДСТУ ISO 1087-1:2007. — К. : Держспоживстандарт України, 2008. — V, 36 с.
9. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : у 2 кн. / [підгот. : М. Й. Ахвердова та ін.]; Кн. палата України. — К. : Кн. палата України.
Кн. 1 : Таблиці. — 2000. — 929 с.
Кн. 2 : Алфавітно-предметний покажчик. — 2001. — 812 с.
10. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : електрон. вид. на CD-ROM : зі змін. та допов. станом на 2006 р. : [пер. з англ.] / Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова" ; [підгот. : М. Й. Ахвердова та ін.]. — Електрон. дані. — К. : Кн. палата України, 2010. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
11. Універсальна десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування : (ГОСТ 7.90—2007) : ДСТУ 6096:2009. — К. : Держспоживстандарт України, 2009. — 22 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
12. McIlwaine I. C. The Universal Decimal Classification : a guide to its use / McIlwaine I. C. ; UDC Consortium. — The Hague : UDC Consortium, 2007. — 278 p.

Довідкове видання

**КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З УДК**

Редагування	<i>О. П. Дубовик</i>
Коректура	<i>О. Ф. Левченко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>А. А. Алексанян</i>

Формат 60x84¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 1,63.
Тираж 100 пр. Зам. № 106.

Видавець і виготовлювач
Державна наукова установа
"Книжкова палата України імені Івана Федорова"
Просп. Ю. Гагаріна, 27, м. Київ-94, 02660
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1954 від 24.09.2004